

2. Національний банк України: офіційний сайт. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
3. Кадала В. В., Гузенко О. П. Публічний (державний) фінансовий контроль як інструмент оцінки діяльності державних підприємств // Центральноукраїнський вісник права та публічного управління. – 2025. – Вип. 2 (10).
4. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.
5. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Finalising post-crisis reforms [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org>.
6. International Monetary Fund. Financial Sector Assessment Program: Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org>.
7. Financial Action Task Force. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fatf-gafi.org>.
8. Коваленко В. В. Фінансова стійкість банківської системи: теорія і практика : монографія. – Київ : КНЕУ, 2015.

УДК 336.71

Русіна Ю.О., к.е.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Стійкість та стабільність банківської системи є ключовим чинником макроекономічної стабільності України. В масштабі національної економіки, особливо під час воєнного стану, стійкість банківської системи впливає на інвестиційну активність, забезпечує ефективне функціонування фінансових ринків, впливає на життєздатність економіки в цілому.

Функціональна роль банківської системи проявляється в контексті того, що вона виступає основним посередником у механізмі грошово-кредитної політики держави. Стійкість банківської системи забезпечує стабільність грошового обігу; трансформацію тимчасово вільних коштів домогосподарств у кредитні та інвестиційні ресурси, впливаючи тим самим на інвестиційну активність та

пожвавлення економіки.

Звіт про фінансову стабільність НБУ за грудень 2025 року та Результати оцінки стійкості банків та банківської системи України 2025 року засвідчили значну резильєнтність банківської системи до макроекономічних шоків та здатність до швидкого відновлення повноцінного функціонування, крім того капіталізація банків показала зростання навіть за несприятливих подій [1,2]. Основним аспектом щодо комплексної діагностики банківського сектору за 2025 рік став трикомпонентний підхід [2]:

- оцінка якості всіх активів та прийнятності забезпечення (незалежний аудит якості активів та застави для всієї системи);
- екстраполяція результатів оцінки якості активів (за потреби) та оцінки показників достатності капіталу для малих фінустанов;
- поглиблене стрес-тестування (СТ) та визначення необхідного рівня достатності капіталу для найбільших банків.

Для оцінки стійкості банківської системи було обрано 21 фінустанову, що сукупно акумулюють 90% активів банківського сектору. Основним критерієм відбору до переліку став середньозважений показник, що розраховується на основі трьох компонентів: масштаби активів, зважених на ризик, а також обсяги кредитного та депозитного портфелів фізичних осіб.

На початок 2025 року оцінку стійкості проходили 60 банків, з них 39 банків лише оцінку якості активів, 21 – оцінку якості та стрес-тестування. Для 39 фінустанов, що проходили лише оцінку якості активів, у 14 банках здійснені незначні коригування кредитного ризику, що не мали суттєвого впливу на показники достатності капіталу, і тільки в 1 банку встановлено необхідний рівень капіталу вищий за мінімальний рівень.

Для стрес-тестування аналізувалися 21 фінансова установа: у 6 банках встановлено вищі за необхідні значення нормативів достатності капіталу за базовим сценарієм; у 9 банках встановлено вищі за необхідні значення нормативів достатності капіталу за негативним сценарієм. Зазначені банки сукупно контролюють 18% активів банківського сектору, крім того основна частка (13% активів), що припадає на два державних та один приватний банк, демонструє вразливість до дефіциту капіталу виключно за умови реалізації негативного сценарію. Для 9 визначених фінансових установ обов'язковою умовою є формування та реалізація планів реструктуризації або капіталізації. Ці заходи спрямовані на мінімізацію ризиків, зміцнення адаптивності банків та забезпечення загальної системної стабільності [2].

За результатами стрес-тестування 2025 року, порівнюючи з 2021 роком, капіталізація банків, в цілому, зростала за усіх сценаріїв.

Спостерігаємо суттєве покращення в банківському секторі: кількість банків із підвищеним необхідним рівнем нормативу зменшилася більш ніж удвічі (з 20 до 9 із 30-ти), а прогнозована потреба в капіталі знизилася майже втричі.

Розрахункова орієнтовна потреба в капіталі за результатами стрес-тестування цього року складає близько 5% від обсягу регулятивного капіталу банківської системи станом на початок 2025 року, що демонструє адекватність та достатність наявних ресурсів фінустанов актуальним макроекономічним умовам.

За результатами звіту банківська система демонструє надлишкову капіталізацію та відновлення кредитної активності, при цьому лише 9 банків потребували підвищення рівня капіталу до жовтня 2026 року.

Зазначимо, що регулятор визначив основні пріоритетні напрями, яких слід дотримуватися фінустановам за-для збереження стабільності сектору [3]:

- адаптація до більш жорстких пруденційних норм (удосконалення методологій оцінки ризиків);
- імплементація ESG-критеріїв до стратегічного корпоративного управління;
- перехід для небанківського сектору до повної відповідності оновленим регуляторним рамкам, що є критично важливим для установ з великою часткою ринку.

Література

1. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року : прес-реліз / Національний банк України. 2025. 16 груд. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2025-roku> (дата звернення: 17.04.2026).

2. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року : повний текст звіту / Національний банк України. 2025. 64 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ST_2025_result_fin.pdf?v=17 (дата звернення: 17.04.2026).

3. Презентація Звіту про фінансову стабільність (грудень 2025 року) / Національний банк України. 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_pr_2025-H2.pdf?v=17 (дата звернення: 17.04.2026).